

**Islands præsident
Guðni Th. Jóhannessons
tale
i Den Sorte Diamant
ved overlevering af boggave
til det danske folk**

**København
24. januar 2017**

Deres Majestæt,
Ministre, Excellencer,
mine damer og herrer,
kære venner.

Historiens flod strømmer fremad med sine bugtninger og blikstille dyb, bølgefald og strømhvirvler; „evigt strømmer alting fremad, / år og dage passerer“ („allt fram streymir endalaust, / ár og dagar líða“) skrev den islandske digter Kristján Jónsson, med tilnavnet Fjelddigter. Erindringen er vigtig for ethvert individ, her lever lysglimt fra fortiden, gives en forståelse af samtiden og åbnes et blik på fremtiden. Erindringen kan ganske vist være upålidelig, men den sikrer sammenhæng og skærper selvbilledet.

Erindringen er også vigtig for samfund og nationer. At huske sin historie, sine ulykker og sin succes, bevare de store begivenheder såvel som de små. Og huske det, som er gjort godt. Vi islændinge er en nation med en lang hukommelse – takket være landnamsmændenes efterkommeres mani med at dokumentere hvadsomhelst: helt tilbage til de første nordmænd, som ankom til denne ukoloniserede ø i midten af Atlanterhavet og slog sig ned; måske kan man kalde Island, som det var i middelalderen: vikingernes plejehjem.

Vi skal rigtignok huske på, at sagaskriverne nedfældede deres beretninger på pergament om begivenheder, der havde fundet sted nogle århundreder før, og

at meget dermed er blevet forvansket. Dertil fortalte de sikkert historien på en måde, som passede dem eller de høvdinge, der havde givet dem i opdrag at skrive. Det ændrer alligevel ikke ved, at islændingene optegnede deres egen og nabolandenes historie, som om morgendagen ikke fandtes; i dag findes 800 islandske pergamenthåndskrifter fra før 1600 og endnu flere papirhåndskrifter. Og der findes endnu flere håndskrifter fra de senere århundreder. Man kan med rette kalde islændingene for skrivegalninge.

En betragtelig del af disse håndskrifter blev indsamlet i Island af Árni Magnússon (1663-1730), professor i nordiske antikviteter ved Københavns Universitet, under hans mange rejser dertil, og han bragte dem i sikker beskyttelse her i København. Som ung fik han smag for håndskrifter hos sin morfar Ketill Jörundarson, som var præst, vigtig forsker og skriver af håndskrifter. Árni Magnússon fik en enestående mulighed for at dyrke denne interesse under danske oldforskeres vinger og i tjeneste hos den danske konge, for interessen for Nordens tidlige historie var stor i hans samtid, og kilderne fandt man i vid udstrækning i islandske håndskrifter. Árni Magnússon døde i 1730 og testamenterede sin samling til Københavns Universitet, og her har håndskrifterne igennem århundrederne været opbevaret, udforsket og udgivet, blandt andet i den fine institutions navn, som blev opkaldt efter Árni Magnússon, nemlig Den Arnamagnæanske Samling.

Da Árni Magnússons 350-års fødselsdag blev fejret i 2013, viste De, Deres Majestæt, os den ære at deltage i programmet, som var dedikeret til ham i Island. Det takker vi for. Og vi takker ikke mindre for den velvilje og det storsind, som I danskere viste os islændinge, da I udleverede en anselig del af håndskrifterne – og garanterede gode rammer omkring de håndskrifter, som blev tilbage i København.

Islændingene har været stolte af deres sagaarv; ikke mindst islændingesagaerne, som virkelig er mageløse litterære værker i globalt perspektiv, på niveau med den vestlige verdens vigtigste litteratur. Jón Ólafsson fra Grunnavík, Árni Magnússons skriver, kunne alligevel ikke dy sig, da han lakonisk sammenfattede islændingesagaernes indhold som slet og ret: „Bønder, der slås.“

Måske har vi islændinge ikke været dygtige nok til at dele sagaerne med vores naboer og venner, til at give dem deres fortjente andel i denne fælles nordiske sagaarv. Men det er der rådet bod på nu med denne imponerende nye komplette udgave af islændingesagaerne i læselige og pålidelige danske oversættelser.

Og med denne gave, 700 eksemplarer af den komplette udgave på dansk, som jeg i dag har den ære at overrække kultur- og kirkeminister Mette Bock, vil de, som står bag den, så vidt muligt sikre, at disse nye oversættelser bliver tilgængelige for alle på folkebiblioteker, skolebiblioteker og kulturinstitutioner.

I det medfølgende gavebrev står der blandt andet:

Det er en stor glæde for os med denne boggave at kunne forære en fundamental del af denne fælles arv i en ny og flot dragt til danske læsere. Værket er frugten af et særdeles vellykket samarbejde mellem det islandske Saga Forlag og adskillige danske oversættere, forskere og kunstnere under sikker redaktionel ledelse af Annette Lassen. Dette er den første samlede udgave af islændingesagaer og -totter på dansk, og nogle af islændingesagaerne udkom her for første gang i dansk oversættelse. Med dette vigtige samarbejde mellem islændinge og danskere om en nøje og nutidig samlet udgave af islændingesagaer og -totter er adgangen til denne verdenslitteratur sikret for kommende generationer.

Repræsentanter for giverne, de islandske firmaer, er til stede her i dag. Man kan læse firmaernes navne på skærmen her bag mig. Jeg vil takke dem, som står bag gaven, for deres gode gerning.

Gavens givere håber, at der vil blive fulgt op på boggaven med arrangementer i skoler og på kulturinstitutioner, hvor disse underholdende fortællinger forhåbentlig vil blive formidlet i samarbejde med eksperter fra Den Arnamagnæanske Samling, forskere, oversættere, forfattere og andre entusiaster om denne sagaarv og kulturhistorie.

Jeg vil bede kultur- og kirkeminister Mette Bock komme herhen og tage imod gavebrevet.